

Nr 517.

Av fru **Nordgren**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 262, angående anslag till prisrabatterning å vissa livsmedel m. m.

I Kungl. Maj:ts proposition, nr 262, angående anslag till prisrabatterning å vissa livsmedel m. m., föreslås bl. a. att prisrabatterna för matfett och mjölk under budgetåret 1944/45 skola utgå efter samma tilldelningsgrunder som under innevarande budgetår. Departementschefen har härvid anslutit sig till den mening, som anförts av livsmedelskommissionens majoritet, nämligen att ändringar i nu gällande tilldelningssystem icke böra vidtagas i andra fall, än där vägande skäl tala för desamma.

Undertecknad, som i allt väsentligt anslutit sig till kommissionens förslag angående rabatterningarna, har på en punkt anmält en avvikande mening och ansett att en viss utökning av de grupper, som enligt nu gällande tilldelningsbestämmelser äro berättigade att erhålla rabattkort å mjölk, bör ske. Det gäller de fall, då av två makar mannen — på grund av att han är född före 1877 eller uppbär tilläggspension — innehar rabattkort för såväl mjölk som matfett, under det däremot hustrun, som är född något eller några år senare och således icke är berättigad till folkpension, endast kan tilldelas rabattkort för matfett. Sådan hustru kan icke ens efter behovsprövning, såvitt icke sjukdom eller andra särskilt ömmande omständigheter föreligga, erhålla rabattkort för mjölk.

Liksom kommissionens majoritet har departementschefen funnit att en ändring av tilldelningsbestämmelserna i av mig föreslagen riktning skulle innebära ett brytande av den principiella gränsdragningen mellan mjölk- och matfetterabatterna. Han erinrar om att de förra i princip endast tillkomma barn och åldringar, jämte vissa speciella grupper, nämligen sjuka personer, havande kvinnor och nyblivna mödrar, och att anledningen till denna begränsning är, att det beträffande dessa befolkningsgrupper ansetts ur folkhälsosynpunkt särskilt angeläget, att mjölkkonsumtionen, trots den inträdda prisstegringen, kan hållas på en tillfredsställande nivå. Motsvarande skäl anses icke kunna åberopas i vad avser de mellanliggande åldersgrupperna.

Jag vill ingalunda bestrida, att den av mig föreslagna ändringen i tilldelningsbestämmelserna innebär ett brytande av den principiella gränsdragningen mellan mjölk- och matfetterabatterna och ej heller att de skäl som anförts för denna gränsdragning ha fog för sig. Men å andra sidan anser jag att livets krav böra gå före principerna i fall där rättvisa och billighet så kräva. En

folkpensionär, som icke har några andra inkomster till sin försörjning än sin folkpension — grundpension och tilläggs pension jämte nu utgående dyrtidstillägg å dessa — befinner sig i mycket bekymmersamma ekonomiska omständigheter och är nödsakad att i största utsträckning hålla sig till de billigaste livsmedlen, bröd, gryn, potatis och mjölk. Är han gift och hustrun är 60 år och däröver, men icke uppbär folkpension, skola båda makarna dra sig fram på mannens pension, då hustrur i dessa åldrar ha svårt, för att inte säga omöjligt, att skaffa sig något förvärvsarbete utom hemmet, om hon tidigare har ägnat sig uteslutande åt detta.

Ett par sådana gamla makar ha det svårt. Även om det främst är ur folkhälsosynpunkt de nu berättigade grupperna erhålla mjölkkrabbatt, torde det vara begripligt om de människor det här gäller, icke kunna tillägna sig denna synpunkt. Och det torde knappast kunna bestridas att den stora allmänheten betraktar rabatteringarna som ett led i statsmakernas strävanden att bereda de sämst ekonomiskt ställda i samhället möjligheter att förskaffa sig sådana livsmedel som matfett och mjölk för tillgodoseendet av sina oundgängliga näringsbehov. Den kategori det här är fråga om hör obestridligen till de sämst ekonomiskt ställda i samhället. Det är ganska naturligt, att de finna det egendomligt, att en familj i de arbetsföra åldrarna och i vissa fall med relativt goda inkomster kan erhålla rabattkort för mjölk åt sina barn, medan de själva, trots sin fattigdom och sitt svåra läge, inte kunna komma i åtnjutande av en dylik förmån.

Departementschefen har vidare, som skäl mot en ändring i tilldelningsbestämmelserna, anfört att kristidsnämndernas arbete skulle kompliceras om för många specialregler införas. Detta skall inte bestridas, men den här föreslagna utökningen komme säkerligen inte att verka nämnvärt betungande, då antalet sådana fall på varje ort inte torde vara allt för stort. I varje fall torde detta skäl väl knappast få vara avgörande, då det gäller att avhjälpa ett trängande behov. Vad angår departementschefens erinran, att de till stöd för mitt förslag åberopade skälen i minst sagt lika hög grad äga tillämpning å en ensam kvinna som i övrigt lever under samma förhållanden som den av mig åsyftade gifta kvinnan, finns det naturligtvis visst fog för densamma. Det föreligger dock, enligt min mening, den skillnaden mellan dessa båda, att hustrun till en gammal folkpensionär — ofta kanske en sjuk sådan som kräver vård och tillsyn — har dock man och hushåll att sköta, medan den ogifta kvinnan endast har sig själv att sköta om och därför lättare kan frigöra sig för ett och annat arbete utom hemmet, då tillfälle härtill yppar sig.

Med anledning av vad sålunda anförts hemställes,

att riksdagen måtte besluta sådan ändring i tilldelningsbestämmelserna — att gälla under budgetåret 1944/45 — att hustru till en folkpensionär, som uppbär tilläggs pension, i det

fall hon har fyllt 60 år och icke har egen inkomst, efter särskild ansökan må kunna tilldelas rabattkort för mjölk, även då sådana särskilda omständigheter ej föreligga, som enligt nuvarande bestämmelser om behovsprövning äro förutsättning för att hon skall kunna erhålla dylikt kort.

Stockholm den 13 maj 1944.

Olivia Nordgren.
